

CINEMA

BO
ZAR

CENTRE FOR FINE ARTS
BRUSSELS

BRUSELAS
FLAMENCO
FESTIVAL

MUSIC

02 – 04 MAR. '17

DANCE

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN
BRUSSEL
PALAIS DES BEAUX-ARTS
BRUXELLES

BRUSELAS FLAMENCO FESTIVAL

FR Du 2 au 4 mars, BOZAR prend les couleurs du flamenco. Ce genre musical né au XVIIIe siècle en Andalousie et inscrit sur la liste du patrimoine culturel immatériel de l'UNESCO, est aujourd'hui célébré dans le monde entier. Bruxelles, où une importante communauté espagnole s'est établie depuis les années 60, a également sa propre scène flamenco, avec ses lieux consacrés, ses guitaristes, son académie de danse, ses chanteurs... Il était donc naturel que BOZAR consacre un festival à ce genre riche et varié.

Des saetas qui témoignent de la dimension sacrée du flamenco aux danses envoûtantes de la flamboyante Eva Yerbabuena. De Gerardo Nuñez, l'un des plus grands guitaristes de flamenco de notre époque, à Esteban Murillo, jeune chanteur belgo-espagnol qui rend hommage à son patrimoine culturel. De l'école sévillane que nous mettons à l'honneur à travers les danseuses Luisa Palicio et Milagros Menjíbar au documentaire consacré à l'icône du flamenco Matilde Coral. Le BRUSELAS FLAMENCO FESTIVAL vous fera vivre la magie enchanteresse du flamenco, sous toutes ses formes ou presque !

Enfin, ne manquez pas la *taberna flamenca* installée dans le Hall Horta pour l'occasion. Des rencontres avec les artistes, une master class, des dégustations de produits espagnols et bien d'autres activités gratuites vous y attendent.

NL Van 2 tot 4 maart tooit BOZAR zich volop in flamencokleuren. Dit muziekgenre ontstond in de 18e eeuw in Andaloesië en staat op de UNESCO-lijst van immaterieel cultureel erfgoed. Vandaag wordt het overal ter wereld beoefend. Ook Brussel - waar sinds de jaren '60 een grote Spaanse gemeenschap leeft - heeft zijn eigen flamencoscene, met zijn specifieke hotspots, gitaristen, dansacademie, zangers... Het is dan ook geen verrassing dat BOZAR een festival wijdt aan dit rijke en gevarieerde genre.

Van de saetas, die het sacrale karakter van de flamenco illustreren, tot de betoverende dansen van de flamboyante Eva Yerbabuena; van Gerardo Nuñez, een van de grootste flamencogitaristen van vandaag, tot Esteban Murillo, een jonge Belgisch-Spaanse zanger die hulde brengt aan zijn culturele erfgoed; van de Sevilliaanse school, die we extra in de kijker plaatsen met de danseressen Luisa Palicio en Milagros Menjíbar, tot documentaires over flamenco-icoon Matilde Coral: het BRUSELAS FLAMENCO FESTIVAL laat je de bedwelmende magie van de flamenco (her)ontdekken, in al zijn vormen en kleuren!

Ontdek ten slotte de *taberna flamenca* in de Hortahal, waar je de artiesten ontmoet, een masterclass kan volgen, van Spaanse producten kan proeven en nog heel wat andere gratis activiteiten kan bijwonen.

Luisa Palicio © Javier Caro

02 MAR. '17 – 20:00
Église Notre-Dame au Sablon · Kerk Onze-Lieve-Vrouw ten Zavel

SAETAS

HYMNES DE LA SEMAINE SAINTE ·
HYMNEN VAN DE GOEDE WEEK

ANGEL VARGAS, voix · stem
EVA RUBICHI, voix · stem
MANUEL DE LA NIÑA, voix · stem
BANDA DE CORNETAS Y TAMBORES "LA SENTENCIA"
de · uit JEREZ DE LA FRONTERA

SAETAS, Manuel de la Niña

avec le soutien de · met de steun van
International Flamenco Institute Jerez

FR Chaque année durant la Semaine sainte, l'Andalousie vit au rythme d'une **tradition séculaire**. À cette occasion, des représentations de la Vierge et du Christ sont sorties des églises et portées en procession par les membres d'une confrérie à travers la ville ou le village. Le peuple entier sort alors dans la rue pour admirer cette procession de pénitence commémorant la Passion du Christ. Pour la population présente, cette tradition constitue une opportunité de témoigner sa foi et son engagement dévotionnel aux images sacrées.

Le moment le plus attendu est celui où intervient le *saetero*, accueilli sous les « Olé ! » et « Viva ! » de la foule. Au passage du cortège, ce chanteur (ou cette chanteuse) entonne à cappella depuis le balcon des *saetas*, ces chants dévotionnels à l'adresse des représentations sacrées. En réponse, un ensemble de cuivres et de tambours qui accompagne la procession, la *Banda de Cornetas y Tambores*, joue des pièces instrumentales. Cette étroite imbrication de rituels sacrés et de célébrations profanes constitue la spécificité de l'événement.

Du latin *sagitta* (« flèche »), la *saeta* désigne, selon *La Enciclopedia* de 1880, « une sentence, brève et fervente, capable de provoquer dans l'esprit une impression analogue à celle que produit dans le corps la blessure d'une flèche, (...) capable, non pas de cribler de flèches le cœur du pécheur le plus endurci ou indifférent, mais de donner la chair de poule à un mort. » Telle une flèche, cette hymne de la Semaine sainte est décochée à l'adresse de l'image sainte dominant la procession. Pour les fidèles, cette faculté à émouvoir (*transmitir*) est l'essence de la *saeta*. L'expressivité caractéristique, les schémas mélodiques (*seguriya*, *martinete*) et techniques interprétatives

mélismatiques de ce chant sont autant d'éléments qui font de lui la branche spirituelle du flamenco.

Les trois chanteurs réunis pour ce concert sont issus de Jerez de la Frontera, ville où la *saeta* est reine. Ils appartiennent au groupe The Judgment, le plus célèbre des groupes de la Semaine sainte de Jerez, qui accompagne les grandes confréries de la ville. Ce groupe est lié aux quartiers où le flamenco est le plus vivace : ceux de San Miguel et San Telmo.

Angel Vargas est issu d'une célèbre lignée de musiciens gitans, où la pratique de la *saeta* est transmise de génération en génération. Il s'est longtemps dédié à l'interprétation de ce chant aux côtés de son frère José Vargas «El Mono», célèbre chanteur de flamenco aujourd'hui décédé. Applaudi pour ses interprétations expressives, Angel Vargas perpétue cette tradition séculaire en se produisant dans sa ville natale, chaque année lors de la Semaine sainte.

Manuel de la Nina et Eva Rubichi sont tous deux chanteurs de flamenco. Tout comme Angel Vargas, leurs familles respectives sont intimement liées à ce genre musical. La famille de Manuel est spécialisée dans le *cante* (chant) de Jerez. Dès son enfance, Manuel de la Nina a remporté de nombreux prix comme interprète de *cante* et de *saetas*, dont le Prix spécial Manuel Torre. Malgré son jeune âge, Eva Rubichi, issue de la famille du célèbre chanteur Agujetas, dispose d'une puissance vocale et d'une profondeur exceptionnelles. Elle est l'épouse du célèbre guitariste de flamenco Domingo Rubichi.

Banda de cornetas y tambores "La Sentencia" (Jerez de la Frontera).

NL Elk jaar opnieuw is Andaloesië tijdens de Semana Santa (Heilige of Goede Week) helemaal in de ban van een **eeuwenoude traditie**. Beelden van de Heilige Maagd Maria en van Christus worden dan door gildes uit de kerken gehaald om ze in processie door de stad of het dorp te dragen. De inwoners verzamelen op straat om de boetprocessie bij te wonen ter herdenking van de kruisweg van Jezus. Deze traditie biedt de aanwezigen de kans om van hun geloof en hun toewijding aan de heilige beelden te getuigen.

Het hoogtepunt is de tussenkomst van de *saetero*, die door de menigte onder luid olé- en viva-geroep wordt

onthaald. Bij bepaalde passages van de stoet zet deze zanger (of zangeres) vanop een balkon *saetas* in, religieuze liederen die a capella voor de heilige beelden worden gezongen. Het antwoord op de gezangen komt van de *Banda de Cornetas y Tambores*, koperblazers en tamboers die de processie instrumentaal begeleiden. De mix van gewijde rituelen en niet-religieuze vieringen schenkt dit unieke gebeuren een geheel eigen karakter.

Het woord '*saeta*', afgeleid van het Latijnse 'sagitta' dat pijl betekent, verwijst volgens *La Enciclopedia* uit 1880 naar "een korte, hartstochtelijke kernspreuk die in staat is om in de geest een gelijkaardig gevoel te scheppen

als wanneer een pijl het lichaam doorboort, (...) niet om het hart van de meest hardnekkige of onverschillige zondaar te doorzeven met pijlen, maar in staat om een dode kippenvel te bezorgen.” Deze hymne van de Semana Santa is zoals een pijl gericht op het heiligenbeeld dat de processie domineert. De essentie van de saeta schuilt volgens de gelovigen in de kracht om te ontroeren (*transmitir*). De typische expressiviteit, de melodische vormen (*seguiriya*, *martinete*) en de melismatische zangtechnieken geven gestalte aan het spirituele aspect van de flamenco.

De drie zangers die voor dit concert worden samengebracht, zijn afkomstig uit Jerez de la Frontera, een stad waar de saeta een belangrijke rol speelt. Ze maken deel uit van The Judgment, de beroemdste groep die tijdens de Semana Santa in Jerez de gildes vergezelt op hun tocht door de stad. De groep heeft een nauwe band met de wijken waar de flamenco het levendigst is: San Miguel en San Telmo.

Angel Vargas komt uit een beroemde familie van zigeunermuzikanten, bij wie de traditie van de saeta van generatie op generatie wordt doorgegeven. Hij zong lange tijd samen met zijn broer José Vargas ‘El Mono’, de beroemde flamencozanger die inmiddels is overleden. Angel Vargas staat bekend om zijn expressieve interpretaties en houdt deze eeuwenoude traditie in stand door elk jaar tijdens de Semana Santa in zijn geboortestad op te treden.

Net als Angel Vargas komen de twee flamencozangers **Manuel de la Nina** en **Eva Rubichi** uit families waar het muziekgenre een belangrijke plaats innam. De familie van Manuel is gespecialiseerd in de *cante* (gezangen)

van Jerez. Al in zijn kindertijd won Manuel de la Nina tal van prijzen voor zijn vertolkingen van *cantes* en *saetas*, waaronder de speciale prijs Manuel Torre. Ondanks haar jonge leeftijd beschikt Eva Rubichi – familie van de beroemde zanger Agujetas – over een krachtige stem met een bijzondere diepgang. Ze is getrouwd met de beroemde flamencogitarist Domingo Rubichi.

03 MAR. '17 – 17:00
Hall Horta · Hortahal

TANGOS ET JALEOS D'EXTREMADURA · TANGOS EN JALEOS UIT EXTREMADURA

MASTER CLASS PAR · MASTERCLASS DOOR MIGUEL VARGAS

MIGUEL VARGAS, guitare · gitaar
JUAN VARGAS, guitare · gitaar
FRANCISCO ESCUDERO MÁRQUEZ "EL PERRETE",
chant flamenco · flamencozaang

Miguel Vargas © DR · GR

avec le soutien de · met de steun van
Gouvernement régional d'Extremadura · Reginale regering van Extremadura

FR L'Extremadura, cette région espagnole juchée entre le Portugal et l'Andalousie, est une terre fertile pour le flamenco. Le guitariste Miguel Vargas en est l'un des meilleurs spécialistes. Nous avons la chance de l'accueillir en compagnie de son fils Juan, également brillant musicien, et du *cantaor* Francisco Escudero Márquez «El Perrete», pour une master class exceptionnelle sur le flamenco de leur région. Grâce à leurs explications, entrecoupées de nombreux moments musicaux interprétés par les trois artistes, les *tangos* et *jaleos*, les *palos* (formes musicales) et *cantes* (chants) les plus célèbres du flamenco d'Extremadura n'auront plus de secret pour vous. Après la master class, ne manquez pas la dégustation de délicieux produits issus de cette région !

Originaire de la ville portugaise de Beja, **Miguel Vargas** vit depuis ses huit ans à Mérida, capitale de l'Extremadura. Il y est reconnu pour ses talents de guitariste accompagnant deux formes typiques de cette région de l'Espagne : le *tango* (en quatre temps) et le *jaleo* (en trois temps). En 2016, Miguel Vargas a reçu l'un des prix les plus prestigieux d'Espagne dans le domaine du flamenco : le prix Tío Luis el de la Juliana attribué par le Colegio Mayor Universitario Isabel de España. Auparavant cette récompense a été remportée par de grandes figures telles que Paco de Lucía, Félix Grande et « Terremoto » de Jerez.

Entrée libre.

NL De Spaanse regio **Extremadura**, tussen Portugal en Andaloesië, is een heuse voedingsbodem voor de flamenco. Gitarist Miguel Vargas is een van de grootste specialisten terzake. Het is dan ook een waar genoegen hem te mogen verwelkomen samen met zijn zoon Juan, ook een begenadigd muzikant, en *cantaor* Francisco Escudero 'El Perrete'. De drie artiesten zakken af naar BOZAR voor een buitengewone masterclass over de flamenco uit hun streek. Dankzij hun uitleg en muzikale intermezzo's zullen de beroemdste *tangos* en *jaleos*, *palos* (muziekvormen) en *cantes* (gezangen) uit de flamenco van Extremadura geen geheimen meer voor je hebben. Na de masterclass kan je proeven van heerlijke producten uit deze streek!

Miguel Vargas komt uit de Portugese stad Beja, maar woont sinds zijn achtste in Mérida, de hoofdstad van Extremadura. Hij is gekend voor zijn virtuoze gitaarspel, waarmee hij twee dansvormen, typisch voor deze Spaanse regio, begeleidt: de *tango* (in vier tijden) en de *jaleo* (in drie tijden). In 2016 ontving Miguel Vargas een van de meest prestigieuze flamencoprijzen van Spanje: de prijs Tío Luis el de la Juliana, toegekend door het Colegio Mayor Universitario Isabel de España. De bekroning werd vroeger al in de wacht gesleept door grote figuren als Paco de Lucía, Félix Grande en 'Terremoto' de Jerez.

Vrije toegang.

03 MAR. '17 – 20:00
Grande Salle Henry Le Bœuf · Grote Zaal Henry Le Bœuf

EVA YERBABUENA
BALLET FLAMENCO · FLAMENCOBALLET

LLUVIA

Eva Yerbabuena © Ruben Martin

FR BOZAR accueille pour la troisième fois Eva Yerbabuena, grand nom du flamenco contemporain. Eva a débuté sa carrière à l'âge de quinze ans, ayant

quitté Francfort, sa ville natale, pour Grenade, la ville de ses parents. Après une formation en arts dramatiques, elle se rend à Cuba pour apprendre le métier

de chorégraphe. Viennent ensuite les collaborations avec des artistes de renom tels que Joaquín Cortés, Mikhail Baryshnikov et Pina Bausch. Après avoir fondé sa propre compagnie en 1998, Eva Yerbabuena remporte entre autres le Premio Nacional de Danza en 2001. Dans son spectacle, *Lluvia* (« Pluie »), la danseuse fait une nouvelle fois preuve d'authenticité et de sensualité. Sa maîtrise technique et l'ambiance dramatique envoûtante de sa performance sont à couper le souffle.

« Pour commencer ce voyage silencieux, explique Eva Yerbabuena, je ferme les yeux et les oreilles, sans aucune angoisse. Plongée dans ma mémoire, je m'enfonce plus profondément pour embrasser un passé qui me permet d'exprimer au mieux mes sentiments.

« Il m'arrive en effet de parler, alors que je pourrais me taire. Je me bouche les oreilles pour me rappeler que la parole ne recèle aucune vérité. Au final, ce n'est ni notre vue ni notre ouïe, mais notre intuition qui nous mène à l'imaginaire. Cela, on l'expérimente dans la solitude du sentiment amoureux. Je ne parle pas du côté merveilleux de l'amour, mais de ce qui nous permet de découvrir des aspects de nous-même dont nous ne soupçonnons pas toujours l'existence. Je parle de ce que nous trouvons dans la mélancolie et la peine provoquées par l'indifférence des autres. Est-ce quelque chose que nous devrions déplorer ? Je ne pense pas. Souffrir est, selon moi, une des étapes de la quête de soi. Ce spectacle est un hommage à la mélancolie et à l'indifférence du *desamor* (le manque d'amour). »

nl Eva Yerbabuena, de absolute top van de hedendaagse flamencodans, komt voor de derde keer naar BOZAR. Eva begon haar carrière op 15-jarige

leeftijd, toen ze haar geboortestad Frankfurt inruilde voor Granada, de stad van haar ouders. Na een opleiding Toneelkunst reisde ze naar Cuba om het vak van choreograaf te leren. Daarna werkte ze samen met gerenommeerde artiesten zoals Joaquín Cortés, Mikhail Baryshnikov en Pina Bausch. In 1998 richtte Eva haar eigen gezelschap op en in 2001 won ze onder meer de Premio Nacional de Danza. Tijdens haar voorstelling *Lluvia* (Regen) straalt de danseres zoals steeds authenticiteit en sensualiteit uit, maar ook haar technisch meesterschap en de betoverende dramatische sfeer die ze creëert zijn adembenemend.

“Om deze stille tocht te ondernemen, sluit ik mijn ogen en oren en heb ik helemaal geen angst. Ondergedompeld in herinneringen, duik ik dieper om een verleden te omvatten dat me toelaat om mijn gevoelens het beste uit te drukken.”

“Soms praat ik wanneer ik ook zou kunnen zwijgen. Dan stop ik mijn oren dicht om mezelf eraan te herinneren dat er in woorden geen waarheid schuilt. Uiteindelijk is het noch ons zicht noch ons gehoor maar onze intuïtie die ons leidt naar het land der verbeelding. Dit ervaar je in de eenzaamheid van het liefdesgevoel. Daar bedoel ik niet de wonderlijke kant van de liefde mee, maar datgene wat ons toelaat om aspecten van onszelf te ontdekken waar we het bestaan niet altijd van afwisten. Ik heb het over wat we vinden in de melancholie en de pijn die worden veroorzaakt door de onverschilligheid van anderen. Is dat iets wat we moeten betreuren? Ik denk van niet. Lijden is volgens mij een stap in de zoektocht naar zichzelf. Deze voorstelling is een hommage aan de melancholie en de onverschilligheid van *desamor* - het gebrek aan liefde.”

04 MAR. '17 – 18:30
Studio

MATILDE CORAL. ACARICIANDO EL AIRE

DE · VAN PACO ORTIZ

Documentary, Spain, 60', 2016, OV SP, st. EN

Matilde Coral © DR · GR

FR **Matilde Coral** est une véritable icône du flamenco. Il suffit de préciser qu'à deux reprises, elle fut la chorégraphe et la danseuse principale du grand cinéaste Carlos Saura (dans *Flamenco et Sevillanas*) pour apprécier son importance dans le paysage artistique sévillan. Le réalisateur Paco Ortiz consacre à la chorégraphe un magnifique documentaire, poétiquement intitulé *Matilde Coral*

- *Acariciando el aire (Matilde Coral - Caresser l'air)*. La dernière géante de la prestigieuse école sévillane - qui se caractérise par son élégance et son attention portée aux mouvements des bras et du haut du corps - n'a pas usurpé sa réputation. Le film montre à travers des images d'archives émouvantes qu'elle a mis sa vie au service de sa passion et incarné le flamenco pour d'innombrables spectateurs aux quatre

coins du monde. Ne se contentant pas de danser le flamenco avec une grâce inégalée, elle l'a codifié, enseigné et transmis à plusieurs générations, dans sa célèbre Académie de Triana, nommée « Bien culturel » en 2012 et dont sont sortis des grands noms tels que Merche Esmeralda, Manuela Carrasco ou encore Cristina Hoyos.

Francisco Ortiz Perez de Leon, mieux connu sous le nom de **Paco Ortiz**, est né en 1978 à Huelva en Andalousie. Après des études en communication à la Faculté des sciences de l'information de Séville, il travaille dans la presse de Huelva, puis se tourne vers l'audiovisuel et réalise des programmes télévisuels pour Canal Sur, Canal Extremadura et TVE, ainsi que des publicités. En 2011, il réalise le documentaire *Deportados 1969*, projeté en avant-première au Festival du film européen de Séville et en finale du concours Imagenera. En 2014, il fonde avec Felix Vazquez et Jose Carlos la maison de production Sarao Films. L'année suivante, il crée son deuxième film *13. Miguel Poveda* (2015), encensé par la critique dès sa sortie. Son troisième film, *Matilde Coral - Acariciando el aire*, également dédié au portrait d'un artiste, est sorti en 2016 chez Sarao Films. Entrée libre.

NL Matilde Coral is een icoon in de wereld van de flamenco. Ook voor het artistieke landschap van Sevilla is ze zeer belangrijk. Zo werd ze al tot twee keer toe door de gerenommeerde cineast Carlos Saura gevraagd als choreografe en hoofddanseres, meer bepaald voor zijn films *Flamenco en Sevillanas*. Regisseur Paco Ortiz bracht haar op zijn beurt op magistrale wijze in beeld in een documentaire met de poëtische titel *Matilde Coral - Acariciando el aire*. Het laatste boegbeeld van de

prestigieuze School van Sevilla, met haar typische elegantie en aandacht voor bewegingen met de armen en met het bovenlichaam, deed haar reputatie alle eer aan. De film grijpt terug naar ontroerende archiefbeelden om te tonen hoe haar hele leven in het teken stond van haar passie, en hoe ze talloze toeschouwers in alle hoeken van de wereld in vervoering bracht met flamenco. Ze was niet enkel een figuur die met een ongeëvenaarde sierlijkheid danste, ze drukte ook haar stempel op de flamencotraditie door les te geven en haar passie over te dragen aan verscheidene generaties in haar beroemde Academie van Triana (in 2012 uitgeroepen tot 'Cultureel Erfgoed'), waaruit grote namen als Merche Esmeralda, Manuela Carrasco en Cristina Hoyos zijn voortgekomen.

Francisco Ortiz Perez de Leon, beter gekend onder de naam **Paco Ortiz**, werd in 1978 in Huelva in Andaloësië geboren. Na een opleiding Communicatie aan de Faculteit Informatiewetenschappen van Sevilla ging hij aan de slag bij de lokale pers in Huelva. Hij wijdde zich vervolgens aan het audiovisuele vak en maakte reclamespots en televisieprogramma's voor Canal Sur, Canal Extremadura en TVE. In 2011 draaide hij de documentaire *Deportados 1969*, die in avant-première op het Festival van de Europese Film van Sevilla en tijdens de finale van de wedstrijd Imagenera werd vertoond. In 2014 richtte hij met Felix Vazquez en Jose Carlos het productiehuis Sarao Films op. Het jaar daarop draaide hij zijn tweede film *13. Miguel Poveda* (2015), die onmiddellijk door recensenten bejubeld werd. Zijn derde film, *Matilde Coral - Acariciando el aire*, ook een portret van een artiest, kwam in 2016 uit bij Sarao Films. Vrije toegang.

04 MAR. '17 – 18:30
Salle M · Zaal M

ESTEBAN MURILLO

HERENCIA FLAMENCA

ESTEBAN MURILLO, voix · stem
MARISOL VALDERRAMA, danse · dans
PATRICIO GRANDE, guitare · gitaar
ALEX OTERO, percussion · percussie

Esteban Murillo © DR · GR

FR **Esteban Murillo** est un jeune chanteur belgo-espagnol originaire de Cordoue en Andalousie. Dès la prime enfance, il baigne dans l'univers du flamenco. Depuis 2012, il a collaboré avec de nombreux artistes du genre tels que Federico Ordoñez, Carlos Piñana ou Rosi Navarro « La Divi ». Il présente aujourd'hui *Herencia Flamenca*, son premier spectacle en hommage à son grand-père Paco Murillo et à la passion du flamenco que ce dernier lui a transmise. Accompagné de Marisol Valderrama à la danse, Patricio Grande à

la guitare et Alex Otero aux percussions, il interprète les différents *palos* (formes musicales du flamenco) avec émotion, force et originalité, en ancrant le flamenco dans la modernité tout en restant fidèle à son esprit.

Danseuse et chorégraphe belgo-andalouse, **Marisol Valderrama** est également directrice artistique de l'association Arte Compaz. Celle-ci a pour vocation de conserver et de transmettre la tradition du flamenco dans sa forme essentielle, épurée et poétique à l'aide d'une méthode

reposant sur trois piliers : le rythme (*compás*), l'écoute du chant (*cante*) et la musicalité du mouvement corporel et en particulier des pieds (*zapateado*). Riche de l'enseignement des plus grands maîtres andalous, Marisol perpétue cette tradition en tant que pédagogue, ainsi qu'au travers de ses spectacles présentés à travers l'Europe.

Patricio Grande débute l'apprentissage de la guitare classique à l'âge de sept ans. À dix-huit ans, il apprend le flamenco auprès d'Antonio Segura tout en intégrant la classe d'Odair Assad au Conservatoire royal de Mons. Ensuite, pour parfaire sa formation, il suit les master class de musiciens tels que Manolo Franco, Paco Fernández et Camarón de Pitita. Depuis lors, le guitariste multiplie les collaborations aussi bien en Belgique (Antonio Paz, Jose Liger, Esteban Murillo, Federico Ordoñez), qu'à l'étranger (David Bastidas, Javi Gomez, Carlos Piñana, etc.).

Né dans une famille de musiciens, **Alex Otero** apprend d'abord la batterie. Passionné par la musique latine et le flamenco, il se tourne ensuite vers la percussion et se forme en Espagne auprès des grands maîtres de l'instrument : Ramón Porrina, Bandolero, Roberto Jaén, Amador Losada et Paquito Baeza.

nl Esteban Murillo is een jonge Belgisch-Spaanse zanger uit Córdoba, Andaloesië. Hij kreeg de flamenco met de paplepel mee. Sinds 2012 werkt hij samen met tal van flamencoartiesten, waaronder Federico Ordoñez, Carlos Piñana en Rosi Navarro 'La Divi'. Vandaag stelt hij *Herencia Flamenca* voor, zijn eerste voorstelling als eerbetoon aan zijn grootvader Paco Murillo en aan de passie voor het genre die hij hem bijbracht. In het gezelschap van

danseres Marisol Valderrama, gitarist Patricio Grande en percussionist Alex Otero vertolkt hij verschillende *palos* (muzikale vormen van de flamenco) met emotie, kracht en originaliteit. Hij weet de flamenco in de moderniteit te verankeren, maar blijft tegelijk trouw aan zijn geest.

De Belgisch-Andaloesische **Marisol Valderrama** is danseres en choreografe, maar ook artistiek directrice van de vereniging Arte Conpaz. Ze wil de flamencotraditie in haar puurste, poëtische vorm behouden en doorgeven met behulp van een methode gebaseerd op drie pijlers: het ritme (*compás*), het luisteren naar de zang (*cante*) en de muzikaliteit van de bewegingen van het lichaam, en meer bepaald van de voeten (*zapateado*). Marisol volgde les bij de grootste Andaloesische meesters en zet de traditie niet alleen voort als pedagoge, maar ook tijdens haar voorstellingen in heel Europa.

Patricio Grande leerde al op 7-jarige leeftijd klassieke gitaar spelen. Toen hij 18 was, vervoegde hij de klas van Odair Assad in het Conservatoire royal de Mons en leerde hij flamenco bij Antonio Segura. Om zich te vervolmaken, volgde hij masterclasses bij muzikanten als Manolo Franco, Paco Fernández en Camarón de Pitita. Sindsdien heeft Grande al meerdere samenwerkingen op zijn palmares staan, zowel in België (Antonio Paz, Jose Liger, Esteban Murillo, Federico Ordoñez) als in het buitenland (David Bastidas, Javi Gomez, Carlos Piñana, etc.).

Alex Otero werd geboren in een muzikaal gezin en leerde eerst de drums bespelen. Hij volgde echter zijn passie voor latinomuziek en flamenco en ging percussie studeren bij de beste grootmeesters in Spanje: Ramón Porrina, Bandolero, Roberto Jaén, Amador Losada en Paquito Baeza.

04 MAR. '17 – 20:00
Salle M · Zaal M

LUISA PALACIO
SPECIAL GUEST: MILAGROS MENJIBAR

SEVILLA

LUISA PALICIO, danse · dans
MILAGROS MENJIBAR, danse · dans
ANA GONZÁLEZ, voix · stem
SEBASTIAN CRUZ, voix · stem
MIGUEL PÉREZ, guitare · gitaar
ALEJANDRO CRUZ, piano

Luisa Palicio © Guillermo García

FR La danseuse de flamenco Luisa Palicio fait scintiller le flamenco à travers sa gestuelle et sa présence tout en grâce. Bien qu'elle ne soit pas native de Séville, elle s'y est formée auprès de Milagros Menjíbar, l'une des figures majeures de l'école sévillane, qui la rejoindra sur scène pour cette soirée exceptionnelle. **L'école de Séville** se caractérise par son élégance particulièrement remarquée puisqu'elle se concentre sur les mouvements des bras et du haut du corps, plutôt que sur le travail des pieds. Vêtue de la *bata de cola* (robe à longue traîne) et du *mantón* (grand châle en soie), propre également à la ville arrosée par le Guadalquivir, Luisa Palicio rend hommage à la perle de l'Andalousie qui l'a accueillie et lui a insufflé un peu de son âme. Pudiquement appelé *Sevilla*, le spectacle restitue l'atmosphère, avec ses rituels, sa foi, son amour de la musique, du chant et bien sûr, de la danse.

Milagros Menjíbar est née en 1952 dans le district de Triana à Séville. D'abord formée au chant, Milagros ne tarde pas à se tourner vers sa véritable vocation : la danse. À l'âge de quatorze ans, elle commence à travailler au *tablao* (cabaret) El Patio Andaluz. Dès 1972, elle est prise sous l'aile de Matilde Coral, danseuse mythique au centre du documentaire de Paco Ortiz projeté à l'occasion de ce festival. C'est alors que sa carrière prend son envol. En 1974, elle remporte le Concours national de flamenco de Cordoue, le premier prix d'une longue série. Depuis, Milagros Menjíbar propose ses spectacles en solo sur les scènes d'Europe et du Japon. Applaudie pour sa grâce et son expressivité, elle est aujourd'hui considérée comme une représentante majeure de l'école de Séville.

NL Flamencodanseres Luisa Palicio laat met haar présence en haar gracieuze

dansbewegingen de flamenco volop schitteren. Ze is niet afkomstig uit Sevilla, maar volgde er wel les bij Milagros Menjíbar, een van de belangrijkste boegbeelden van de School van Sevilla; tijdens deze uitzonderlijke voorstelling staat ze trouwens samen met Milagros op de planken. Typerend voor deze **School van Sevilla** is de opmerkelijke elegantie, vermits ze focust op de bewegingen van de armen en het bovenlichaam, en niet zozeer op het voetenwerk. Gekleed in de *bata de cola* (een jurk met een lange sleep) en de *mantón* (een lange zijden sjaal, ook een typisch kenmerk van de stad aan de Guadalquivir), brengt Luisa Palicio hulde aan de parel van Andaloësië die haar heeft opgenomen en een stukje van haar ziel heeft geschonken. De voorstelling, met de sobere naam *Sevilla*, brengt de oorspronkelijke sfeer van de stad weer tot leven, met haar rituelen, haar geloof, haar liefde voor zang en muziek, en uiteraard ook haar dans.

Milagros Menjíbar werd in 1952 geboren in het district Triana in Sevilla. Ze volgde eerst een zangopleiding, maar wijdde zich al snel aan haar echte roeping: de dans. Reeds op 14-jarige leeftijd stond ze op het podium in het *tablao* (cabaret) El Patio Andaluz. In 1972 werd ze door Matilde Coral, de mythische danseres en centrale figuur in de documentaire van Paco Ortiz die speciaal voor dit festival vertoond wordt, onder haar vleugels genomen. Op dat moment nam haar carrière een hoge vlucht. In 1974 won ze de Nationale Flamencowedstrijd in Córdoba, de eerste prijs in een lange reeks. Sindsdien geeft Milagros Menjíbar het beste van zichzelf tijdens solo-optredens in Europa en Japan. Ze wordt geloofd om haar elegantie en expressiviteit, en wordt vandaag beschouwd als een belangrijke vertegenwoordigster van de School van Sevilla.

04 MAR. '17 – 22:00
Salle M · Zaal M

GERARDO NÚÑEZ – QUINTET

GERARDO NÚÑEZ, guitare · gitaar
CARMEN CORTÉS, danse · dans
ÁNGEL SÁNCHEZ “EL CEPILLO”, percussions · percussie
PABLO MARTIN, contrebasse · contrabas
ANTONIO CARBONELL, voix · stem

Gerardo Núñez © Georg Tuskany

FR Gerardo Núñez est sans conteste **l'un des meilleurs guitaristes** de notre époque. S'inscrivant dans la tradition du flamenco, il a cependant réussi à l'ouvrir à d'autres influences, comme le jazz ou la musique sud-américaine, sans pour autant trahir la lignée musicale dont il est l'héritier. Plébiscité pour ses talents de musicien, il a collaboré avec de nombreux artistes internationaux de premier plan dans différents genres, du ténorissime Plácido Domingo au groupe de rock Mecano, en passant par le chanteur de variété Julio Iglesias et le célèbre compositeur Andreas Vollenweider. Compositeur également, Gerardo Núñez crée de la musique riche, variée et particulièrement vigoureuse, qu'il interprète en compagnie de son quintette, une formation très « flamenco », qui comporte des instrumentistes, une voix et... une danseuse, comme il se doit !

NL Gerardo Núñez is ongetwijfeld **een van de beste gitaristen** van vandaag. Hij stelt zich open voor jazz en Zuid-Amerikaanse muziek, maar met respect voor de traditie en behoud van zijn muzikale erfenis. Dankzij zijn grote talent werkte hij samen met tal van internationale toptartisten in diverse genres, van de wereldberoemde tenor Plácido Domingo, over de populaire zanger Julio Iglesias en de beroemde componist Andreas Vollenweider, tot de rockgroep Mecano. Gerardo Núñez componeert ook zelf rijke, gevarieerde en bijzonder krachtige muziek. Een buitenkans om hem aan het werk te horen en te zien met zijn kwintet, een typisch flamenco-ensemble met instrumentalisten, een stem en - zoals het hoort - een danseres.

O3 & O4 MAR. '17
Hall Horta · Hortahal – dès · vanaf 16:00

TABERNA FLAMENCA

FR Vivez l'ambiance d'une *taberna flamenca*, une **taverne chaleureuse propre à l'Andalousie** où se rencontrent musique, danse et gastronomie, dans un Hall Horta métamorphosé pour l'occasion. Partagez un moment privilégié avec de grands noms du flamenco et assistez à une master class passionnante autour de la musique d'Extremadura. Profitez-en également pour déguster de délicieux produits espagnols. Pour couronner le tout, visitez le stand de l'Office de Tourisme et tentez de remporter un magnifique voyage en Espagne !
Entrée libre

NL In de Hortahal, die voor de gelegenheid is omgebouwd, kan je de sfeer ademen van een *taberna flamenca*, een **typische Andaloesische taverne** waar muziek, dans en gastronomie samengaan. Je deelt bijzondere momenten met grote namen uit de flamenco, woont een boeiende masterclass bij over de muziek van Extremadura of geniet van lekkere Spaanse producten. En bij de stand van de Dienst voor Toerisme kan je een kans wagen om een reis naar Spanje te winnen!
Vrije toegang

VEN · VRIJ O3 MAR. '17

16:00

Artist Talk
EVA YERBABUENA

17:00

Masterclass
TANGOS & JALEOS
DE · UIT EXTREMADURA

18:30

Bar & Dégustation · Proeverij
PRODUITS D'EXTREMADURA ·
PRODUCTEN UIT EXTREMADURA

SAM · ZAT O4 MAR. '17

16:00

Artist Talk
LUISA PALICIO &
MILAGROS MENJÍBAR

18:00

Artist Talk
GERARDO NÚÑEZ

19:30

Clôture · Slot
Bar & Dégustation · Proeverij
PRODUITS DE LA RÉGION
DE MURCIE · PRODUCTEN UIT
DE REGIO VAN MURCIA

+ Dégustations entre les concerts · Proeverijen tussen de concerten door

BO ZAR

À NE PAS MANQUER · NIET TE MISSEN

25 MAR. '17 - 20:00
Salle M · Zaal M

GISELA JOÃO

La nouvelle icône du fado contemporain ·
De nieuwe icoon van de hedendaagse fado

Pour toute info · Alle info vind je op: www.bozar.be

Follow us on

soutien · steun

partenaires · partners

 AirEuropa

collaboration · medewerking

JUNTA DE EXTREMADURA

sponsors média · mediasponsors

